

Izhaja vsak četrtek popoldne.

V slučaju praznika dan poprej.

Cena:

za en mesec . . . . . Din. 4
za štiri leta . . . . . " 12
za pol leta . . . . . " 24

Posamezna štev. stane 1 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.

Rokopisi se ne vračajo.

Netrankirana pisma se ne sprejemajo.

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kólpornažni oddelek, vohod s Poljanskega nasipa 2.

Inserati se računajo
:: po dogovoru. ::

Na zatožno klop!

Naša radikalna vlada skupaj s slovenskimi in hrvaškimi demokrati se lahko tolaži s tem, da tudi drugod po svetu vladajo taki korupcionisti kakor so Pašić & Compagnie.

Tako so n. pr. skoro vsi državniki in vodilni politiki v združenih državah severne Amerike zapleteni v takozvani petrolejski škandal, vsem na čelu pa glavni v attorney ali po naše justični minister Danoerthy, ki je zaradi tega moral odložiti svoje mesto in je prišel pred preiskovalno komisijo, katero je imenoval v tej zadevi ameriški senat. Kakor znano, so lastniki petrolejskih vrelcev v Ameriki združeni v trust, ki ima ogromni kapital. Ta trust podkupuje ministre, poslance in druge politike, da dobi koncesije. Trust tudi nosi volivne stroške za republikansko stranko. Zato pa on vodi vso politiko združenih držav. Severna Amerika danes ni svobodna republika, ampak služabnica velekapitala, ki določa tako smerne njene notranje kakor njene zunanje politike. Da se je petrolejski škandal odkril, v katerega je menda zasleden tudi predsednik Coolidge, pa tudi baje rajni predsednik Harding, to se imamo zahvaliti temu, da se začne kmalu borba za predsedniško mesto med republikansko in demokratsko stranko, katere je petrolejsko afero spravila na dan. Sicer ni veliko verjetno, da bo kaj veliko boljše, če zmaga demokratska stranka, toda dobro pa je le, da kapitalizem samega sebe razkriva v vsej svoji nagoti.

Enako vidimo na Čehoslovaškem, kjer imajo špirtovno afero, v kateri so si umazali roke mnogi politiki vseh vladnih strank, izvzemši edino katoliško ljudsko stranko. Toda zdaj so prišli na sled, da se podkupuje tudi visoko uradništvo, po vseh ministrstvih in sicer od bank in drugih velepodjetij. Ti uradniki naravnost dobivajo od velekapitalističnih trvdik stalne plače na mesec, da z uradnimi sredstvi podpirajo firme pri ofertih, koncesijah, goljufijah itd. Tudi na Čehoslovaškem se je imenovala preiskovalna komisija, policija pa prizadete pridno aretirala. Seveda zaenkrat glavnih krivcev najbrže še niso našli.

Človek se temu ne bo čudil. Pred vojsko so dobivali ministri, sekcijski šefi in višji uradniki sploh v primeri z današnjim časom skromne plače, zato pa so tudi nižji uradniki imeli plače, s katerimi so lahko izhajali, pa še v nedeljo lahko šli na dober cviček in si vsak večer lahko našli viržinko. Danes pa so si v nasledstvenih državah vladodržci nakazali visoke plače, nižje uradnike pa puste stradati. Seveda, temeljne plače niso še tako visoke, pač pa si dovoljujejo oblastniki nečuvne dnevnice, deloma v tuji valuti, tajne fonde brez kontrole, glavno pa je, da so ali sami člani upravnih svetov bank in trustov ali pa so njihovi člani na skrivnem (tako delajo navadno ministri!), vlečejo mastne dividende, v protiuslugo pa dajo velekapitalistom na razpolago ves uradni aparat, zatirajo štrajke, dovoljujejo koncesije, podpirajo oferte ter zatiskajo oči ob raznih velesleparijah, ako jim naravnost ne pomagajo.

P. M. Dostojevskij:

(Dalej.)

Mlada žena.

To je bil on! Stiska se mi srce, ker me je vselej pograbila jeza, ko je prišel on, in to že od otroških let, kakor daleč gre moj spomin, odkar mi je sploh mogoče misliti! Tedaj on še ni imel niti enega sivega lasu: brado je imel črno, oči pa so mu gorele kakor ogenj. Do takrat me ni niti enkrat lepo pogledal. Vprašal je: »Ali je mati doma?« Jaz sem zaprla vrata in mu rekla, da očeta ni doma. Na to je on rekel samo: »Vem,« in me naenkrat pogledal, tako pogledal... prvokrat me je tako gledal. Jaz sem se obrnila da bi odšla, toda on je še vedno stal na istem mestu. »Zakaj ne odideš?« — »Premišljam si,« pravi on. Počasi je šel za menoj — in ko sva vstopila, me naenkrat tiho vpraša: »Zakaj si mi rekla, da očeta ni doma, ko sem te vprašal za tvojo mater?« Jaz sem molčala... Mati je ostrmela, ko ga je zagledala in je hotela steči k njemu. On pa jo je komaj pogledal, videla sem vse. Bil je ves moker in prezebel — odkod je prišel in kaj je delal, tega jaz in mati nisva nikdar zvedeli. Do takrat ga že nisimo videli celih deset tednov. Kapo je vrgel na mizo, snel je rokavice — toda ni se priklonil pred svetimi slikami, ni pozdravil gospodinje — ampak se približal ognju.

Jaketarina nasloni glavo na roko, kakor da jo nekaj tare in muči, toda se takoj znova dvigne in nadaljuje. »Začel je z materjo govoriti tatarski. Razumela nisem niti ene same besede. Poprej so me vedno pošiljali ven, kadar je on prišel; toda zdaj se mati ni upala reči svojemu lastnemu otroku niti ene besede. Zoprnež je kupoval mojo dušo, toda jaz sem gledala mater, kakor

Vsled tega vidimo danes to, česar pred vojsko nikoli nisimo videli, da vsak minister, ako gre uradno v inozemstvo, vleče s seboj svojo ženo in svoje hčere in celo sorodstvo, ki se na račun države v tujini dobro ima in špekulira z valuto ali pa sklene kakšno dobro kupcijo, kakor je to naredila Pašićeva hči, ko je ministrski predsednik šel v Rim podpisati pogodbo z Mussolinijem. Da ima n. pr. Trboveljska družba pri nas v žepu vse ministre in ves upravni aparat, to je javna tajnost. Zato pa je upravni svet tega podjetja skupaj s Praprotnikovo banko in s koncernom sinu ministrskega predsednika, Rade Pašića, pravi gospodar naše države. Vladajoča stranka je samo izvrševalni organ tega koncerna v parlamentu. Zdjaj se izve, da je Rade Pašić tudi lastnik vseh petrolejskih koncesij v naši državi, kateri pa niti davka od njih ne plačuje! Sam oče Pašić je ogromen bogataš, o njegovih ministrih pa sami radikali pravijo, da so vsi podkupljeni in da bi marskateri izmed njih moral sedeti namesto v ministrstvu na zatožni klopi. O prometnem ministru Kojiću je samo »Jutro« pisalo, da ga dolže defraudacij. Koliko umazanij ima na sebi Laza Marković, o tem so polni srbski listi. Bivši prometni minister Janković pa je kar velik del državnega poslovnega parka na Savi odprodal privatni družbi, koje upravni svetnik je bil.

Res, da je po vojni povsod velika korupcija, toda je tudi še vedno nekaj sramu. Zato se te stvari vsaj preiskujejo, javnost se ne zgraža samo, ampak zahteva kazni in remedure. V francoskem senatu je vložen predlog, da noben minister, državni uradnik in politik ne sme biti odvisen od bank kot član njihovih upravnih svetov. Vsled tega je dolžnost vseh poštenih elementov pri nas, da v prvi vrsti dvignejo proti nečuvni korupciji v centralni državni upravi. Kajti ta je glavni in prvi vzrok vsega političnega zla v naši državi. Ko se pa strmoglavni sedanji režim, je treba vse njegove člane posaditi na obtožno klop!

Politični pregled.

Vse za žep in trebuh.

Kakor je bilo pričakovati, je Pribičević res izdal vodstvo svoje lastne stranke, padel svojim tovarišem v hrbet in se prodal za judežovo plačilo ministrskih plač in časti. Z njim je šlo 18 bivših članov demokratskega kluba. Osnovali so samostojni demokratski klub z zloglasnim dr. Lukiničem kot predsednikom. Z razvito zastavo so šli s Pribičevićem tudi slovenski Žerjavovci. Praprotnikove banke bodo plačevale stroške nove stranke kolikor bodo državne blagajne preslabe. Trboveljska premogokopna družba bo v ta namen morala delati še mastne dobičke.

Vlada obznane in korupcije.

Pašić je torej kupil Pribičevića in sestavil vlado. Pribičević si je izbral šolo, da bo preganjal križ in molitev iz mladih duš, njegov pajdaš Krizman in dobil tr-

da sem ponosna na to. Opazila sem, da oni govore o meni. Mati je začela jokati. Videla sem, kako on z roko prijemlje za — zadnji čas sem že večkrat opazila, da sega, ko govori z materjo vedno po nožu, katerega je nosil spredaj za pasom. Jaz vstanem in ga zagrabim za pas, da mu nož vzamem. Njemu udari pena na usta od gnjeva in me hoče odriniti, celo sunil me je v prsi, toda jaz nisem odnehala. Mislija sem, da mi bo na mestu umreti; stemnilo se mi je pred očmi in omahnila sem brez glasu in krika. Potem pa sem videla, čeprav sem že izgubljala zavest, kako odpenja svoj pas in si vilja rokav na roki, s katero me je sunil, in potegne kavkaški nož iz nožnice in ga da meni: »Daj, odsekaj jo, roko, maščuj se za ono, kar ti je napravila; in jaz se bom, prevzetna ženska, zaradi tega pre teboj priklonil do tal.« Položila sem nož proč. Srce mi je začelo glasno bitti, toda gledala nisem več vanj. Vem še, da sem se smehljala, toda rekla nisem niti ene besede in gledala sem mater v žalostne oči, gledala sem jezno vanjo, medtem ko se je v istem času v mojih ustih zibal grd nasmeš. Toda mati je sedela popolnoma bleda in mirna kakor grob...»

Ordinov je poslušal s skrajno napetostjo vsako besedo njenega pripovedovanja. Toda polagoma se je njena razburjenost poglobila in njeno govorjenje je postalo mirnejše. Spomin je premagal nesrečno mlado žensko.

»Vzel je kapo, ne da bi se poslovil. In jaz sem spet vzela luč, da ga spremim ven in šla sem pred materjo, ki je, čeprav še bolna, vseeno morala vstati in ga spremiti. Prišli smo do vrat, jaz sem mu jih odprla, zapustila sem pse, toda sem molčala. On se je ustavil, hitro snel kapo in me pozdravil s pozdravom do tal. Najprej sem videla, kako sega z roko v sukno in kako iz prsnega žepa jemlje malo, s črnim safijanskim usnjem prevleče-

govino, kjer je dobra »zarada«, šume in rudnike dr. Kojić, znani aferas belgrajski, železnice demokrat dr. Popović. Med srbsko javnostjo je vzbudilo ogorčenje to, da si je izbral Pašić največje korupcioniste za pomagače.

Velesrbijo

hoče ustvariti nova vlada. To je Pašić odkrito povedal v javnem pismu na vse svoje somišljenike. To povdarjajo vsi srbski in hrvaški listi. Tako vlado podpirajo slovenski kapitalisti okoli Praprotnika in Žerjava. Delavci! Proti združenim kapitalistom, velesrbom in korupcionistom strmino vrste!

Opozicijski blok

se je z izstopom Pribičevićevih pajdašev očistil in utrdil. Davidoviću je ostalo zvestih 33 poslancev, ki vsi verujejo, da koruptna in nasilna politika Pribičevića mora propasti. Poslanci HRSS so se pretekli teden že udeleževali na parlamentarnih tleh. Pašić jih hoče za vsako ceno zopet iztisniti iz parlamenta in prisiliti da začno zopet taktiko abstinence. Toda do sedaj so bile vse intrige zamanj. Blok je vsak dan trdnejši in se zaveda, da ima med narodom in v parlamentu večino. Zato je z nepopisno odločnostjo začel

boj

proti manjšinski Pašićevi kliki. V poštenem boju bi Pašić takoj podlezel. Zato se je zopet poslužil nasilja in preprečil verifikacijo mandatov HRSS. Opozicija, ki ima večino v parlamentu in verifikacijskem odboru, je vsled tega škandala začela z

obstrukcijo.

Poslanec Gostinčar je otvoril vrsto opozicijskih govorov v soboto 29. zvečer v začetku debate o ministrstvu za socialno politiko. Obstrukcija je trajala celo noč in cel dan in končala v nedeljo 30. tm. Zvečer ob 10. uri. Za Gostinčarjem je govoril Kremžar, Brodar, Falež, Vesenjaj, Skutj in Kugovnik. Vmes pa še zastopniki ostalih opozicijskih grup. Ob 10. uri zvečer je opozicija zapustila skupščino z izjavo, da ne bo prišla v parlament, dokler ne bodo verificirani mandati HRSS.

Nove volitve

prorokuje Pašić. Upa, da bo edino on dobil volivno vlado in vladal tako, da bo v Srbiji in Bosni zmagal on, na Hrvatskem Pribičević, v Sloveniji pa Žerjav. Prepričani smo, da jim bo ljudstvo vsaj v Sloveniji in Hrvatski pošteno prekrizalo račune.

Zastavo pravice

proti nasilju, slovenske misli proti velesrbstvu, svobode proti robstvu, socialne pravičnosti proti zatiranju, izkoriščanju in tlačanstvu je v tej težki krizi dvigala SLS v boju za pravice našega naroda. Napopisno je delo naših idealnih ljudskih zastopnikov. Njihovo vztrajnost in spretnost danes občuduje vsa Jugoslavija. Ni dvoma, da bo to pošteno in vztrajno delo kronano z uspehi. Slovensko delavno ljudstvo pa bo stalo s svojimi prvimi delavci v nerazdružljivi in nepremagljivi zvestobi do zmage.

(Dalej prihodnjic.)

Zadnje vesti

poročajo, da so radikali in Pribičevićevci propadli v verifikacijskem odboru, ki je odobril v torek nadaljnih 15 hrvatskih mandatov. S tem je vlada že v manjšini. Predsednik skupščine **Ljuba Jovanović** je odstopil, ker obsoja Pašičev nasilje. Radikal **Nastas Petrović** je obiskal dr. Korošca in v verifikacijskem odboru glasoval z opozicijo. Istotako nastopata proti Pašiču in Pribičeviću ministri **Uzunović** in dr. **Perić**. Turki iz Makedonije so tudi sklenili, da ne bodo več podpirali Pašiča. **Ljuba Davidović** je izključil iz demokratske stranke vse poslance, ki so pristopili k Pribičeviću. Borba divja huje in huje.

O brezposelnosti.

Vsak dan se bolj množi število brezposelnega delavstva in nameščenstva. Po ulicah, cestah vidimo ljudi, ki hodijo od obrata do obrata, trkajo na vrata pri raznih uradih, oblastvih in pisarnah, iščejo dela ali podpore. Toda zaman, povsod ona znana pesem, ki se ji pravi »kriza«. In ljudje, tisti, ki imajo dela, kakor tisti, ki s strahom pričakujejo, kedaj tudi nje ta strašna kriza vrže na cesto, se vprašujejo: Kdo je kriv brezposelnosti, ki prinaša toliko bede in pomanjkanja? Toda od nikoder odgovora. Pa kdo naj odgovarja, kdo naj pomaga trpečim? Morda tisti, ki so povzročili krizo? Ne ti molče, saj jim je brezposelnost dobrodošla, da lahko svobodno trgujejo z delavskimi močmi! Kdo naj torej še ugiblje o vzrokih tolike brezposelnosti? Ne ugibajmo! Obsojamo kapitalizem kot sistem, kot družabni red, ki je rodil soc. zlo, on je vzgajal producente, ki hočejo gotovo mero mastnih dobičkov tudi za ceno življenja svojih bližnjih, kakor hitro pa se pokaže, da bo par odstotkov manj »profita«, pa že nočejo producirati, izjavljajo, da je boljše kapital naložiti v banke, ker visoke obresti več nesejo kakor pa produkcija.

In zopet ljudje vprašujejo, saj imamo vlado v Belgradu. Mar nima moči, da bi z zakonodajo preprečila ali pa vsaj omilila brezposelnost. Seveda imamo vlado, toda vlada je sama kapitalistična, zato je jasno, da taka vlada ne bo stala na strani proletarijata. V vladi sede ljudje, ki nimajo trohice socialnega čuta, še manj pa smisla za ureditev države po ljudski volji. Če bi bili v vladi ljudje, ki bi jim bilo kaj za blagor ljudstva in ureditev države, potem bi že zdavnaj izdali zakon o zavarovanju proti brezposelnosti.

Ni težko najti krivce, ki povzročajo brezposelnost. Dejstvo pa je, da se nihče ne zmeni, kako pomoči brezposelnim. Delavstvo naj si samo pomaga, tako mislijo vsi, ki so v prvi vrsti dolžni pomagati.

Mj pa mislimo, da je interes države same, da skrbi, da se brezposelni čimprej zaposlijo, takoj morajo pa država in samoupravne korporacije poskrbeti za življenje in vsaj zasilno preskrbo brezposelnih.

Strokovna zveza.

Občni zbor mariborskega okrožja Jug. strokovne zveze se vrši v nedeljo 6. aprila ob 9. uri dopoldan v dvorani v Lekarniški ulici 6/1. s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev. 2. Poročilo funkcionarjev. 3. Odobritev računskega zaključka. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti. — Če občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje v istih prostorih in z istim dnevnim redom nov občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov. Za članje je udeležba obvezna. Predsednik.

Tovarniški delavci.

Iz tajništva SZTD. Bliža se nam 1. maj delavski praznik, praznik izkoriščenih in teptanih. Delo naj ta dan počiva. Delavstvo pa naj zboruje ter protestira proti brezposelnosti ter proti povzročiteljem brezposelnosti. Delavstvo naj pokaže, da kadar ono praznuje, zavlada grozna tišina po tovarnah in delavnicah. Pokaže pa naj tudi, da ima moč ustaviti delo, kakor imajo moč oni, ki ga ustavijo, kadar se jim zljubi in delavstvo mečejo na cesto kadar hočejo. Skupine SZTD naj pravočasno javijo zvezi, kako bodo praznovali 1. maj. One skupine, ki žele za ta dan govornika, naj tudi sporoče, da bo mogoče vsem ustreči.

Jesenice. Pri nas v tovarni postajajo razmere vedno ostrije. Obratni ravnatelj se kar kosajo, kateri bo bolj hinavsko in judovsko znal oškodovati delavstvo. Največje zlo, siljenje v akordno delo, je na dnevnem redu in nekatero delavstvo res nasede tem zvijačam. Od začetka se jim res da nekaj zaslužiti, toda zaslužek je vedno manjši. To se dogaja sedaj z žičarji. In lepega dne bodo ob veljavo temeljne plače, ki so zagotovljene v kolektivni pogodbi. Saj vemo, da se nakopiči dokaj izdelanega blaga in tedaj mora delavstvo iti k zasilnemu delu na prostor. Prav lahko se zgodi, da bo ta ali oni obratovodja rekel: 95 % plače ni, ker je priznana akordna plača. Delavstvo bo pa moralo garati na prostoru za navadno plačo. In kedó bo vsega tega kriv? Mogoče vaši zaupniki in organizacije, ki vas svare pred sprejemanjem akorda? Kedó vam naj štiti pogodbe pravno sklenjene, če pa delavstvo tega ne upošteva in glasuje ter sprejema akord. Tovariši glejte malo naprej kaj bo iz tega in upoštevajte svarilo od strani raznih funkcionarjev, ki vam niso nevoščljivi radi teh vinarjev, ki jih trenutno pridobite, ki pa Vas bodo enkrat pekli.

Društvo diplomiranih babic v Sloveniji

Najvažnejša naloga naše organizacije je zaenkrat poleg uveljavljanja naših skromnih tarifov gotovo boj proti poseganju neusposobljenih oseb v naše strokovne posle, boj proti porodniškemu mazaštvu.

V interesu ljudskega zdravja, ne le v interesu dipl. babic je, da se očuva matere in rojenčke pred prsti »fušaric«, ki nimajo za to potrebne izobrazbe, šole in izkušnje.

Pa tudi v interesu državne in cerkvene oblasti je, da se zavarujejo pravice dipl. babic, ki morajo 10 mesecev obiskovati porodniško šolo, imeti spričevalo občine in župnije o neomadeževanem življenju, priseči za zvesto izvrševanje predpisov, plačevati davek, delovati pod nadzorstvom zdravnikov in oblasti itd.

Naravnost neumljiva je lahkomišelnost ali brezsrčno surova skopost ljudi, ki raje kličejo neizkušeno in nekontrolirano osebo k opravičilo pri katerih se gre za življenje dveh oseb in srečo cele družine, samo ker je nekaj manj stroškov kakor pri dipl. babici. Sicer pa se zgodi nešteto slučajev, da k nesrečnim porodicam kličejo prepozno izkušeno babico, potem ko so že povzročile nesrečo mazaške, ki si dalje ne znajo pomagati. Pa tudi če se rojstvo izvrši povoljno, take osebe ne morejo dati pravili navodil za oskrbo matere in otroka in so tako krive nešteti bolezni, stroškov, ali celo smrti.

Ker se v tem oziru toliko škode zgodi na ljudskem zdravju in premoženju, je gotovo upravičena zahteva dipl. babic, da mora oblast preganjati mazaštvo in kaznovati mazaške, pa tudi vse osebe, ki jih ščitijo ali jim dajejo potuho. Saj postavimo imamo, ki štiti pravico izvrševanja prakse dipl. babic in predpisuje kazen za mazaške in one, ki jim dajejo zaslonbo. Toda vzlic temu se dogaja zelo pogosto v vseh delih dežele, da izvršujejo to prakso neizkušene in nekontrolirane osebe, pa jih nihče ne naznani, nihče ne kaznuje. In če jih dipl. babica naznani oblasti, se navadno nič ne sliši o kakšni kazni. In dočim višje oblasti, svetne in cerkvene, objavijo kako dobro naredbo, se nižji izvrševalci marsikje zanjo ne zmenijo dosti, ampak po svoje narede, misleč: »Bog je visoko in kralj je daleko«, za nas je pa tako dobro.

Ne kaže drugače, vsaka dipl. babica mora sama zaslediti vsak slučaj mazaštva, poskrbeti za podatke (čas in kraj, imena in priče) in jih poslati Društvu dipl. babic. Društvo bo pa slučaj naznanilo oblasti in zahtevalo, da se preišče in mazaško kaznuje po zakonu. Tako bo organizacija podpirala oblast in nadzirala točno izvrševanje postave.

Po tej poti moramo doseči, da bodo mazaške izginile, kakor so izginili »padarji« in »konjederke« vsled nastopa dipl. zdravnikov. V ta namen pa si morajo dipl. babice same pomagati s svojo organizacijo. Ali sedaj spoznate vse dipl. babice, zakaj je potrebno društvo, članarina, časopis »Pravica« in disciplina? Kolikor več bo organiziranih, kolikor bolj točno bodo plačevali članarino in časopis, pridobile več članic, podpirale odbor in točno izvrševale vsa navodila odbora in sklepe občnega zbora, preje bo fušaricam odklenkalo in več rešpektov bodo imeli pred Društvom dipl. babic tisti, ki dajejo fušaricam potuho in zaslonbo. Višje oblasti nas bodo gotovo le podpirale v tem boju za ljudsko zdravje kot svoje zaveznike!

Prosim slavni knezoškofijski ordinarijat, da blagovoli podrejene župne urade opozoriti na to, kako je podpiranje mazaških babic higijenski povzdigi ljudstva, zlasti pa na to, da je dajanje zaslonbe neizprašanim porođnim pomočnicam v smislu zakona o pravici za izvrševanje babiške prakse z dne 25. nov. 1921, objavljenega v Uradnem listu dne 31. dec. 1921, št. 154, nedopustno ter bi v konkretnih (t. j. dejanskih) primerih utegnili slediti kazni po členu 2. tega zakona, kakor tudi na to, da so po predpisih o vodstvu porodniških matic nedopustne napačne navedbe v maticah.

Da narod v higijenskem oziru prosvetlimo in dvignemo, ni naša dolžnost le v toliko, v kolikor nam to nalagajo veljavni zakoni, nego to je moralna dolžnost vseh faktorjev, ki imajo med ljudstvom možnost dela in vpliv. Če dvignemo narod v higijenskem oziru, služi to ne le njegovim gospodarski moči, nego v enaki meri tudi njegovi etični povzdigi (to je npravnosti, poštenosti). Vsled tega mi je čast vabiti slavni knezoškofijski ordinarijat, da blagovoli po svojih organih (to je po podrejenih duhovnikih) povsod, kjerkoli obstoji možnost, čim intenzivneje (krepkeje) sodelovati z zdravstvenimi organi (zdravniki in babicami) za higijensko povzdigo ljudstva.

Škof. ordinarijat je natisnil ta oglas v Škof. listu in dostavil: »O tem se župni uradi s tem obveščajo.« Gotovo ne z namenom, da polože v kot in pozabijo, ampak, da se po tem ravna.

Na tem mestu bodi izrečena zdravstvenemu odseku in škofijskemu ordinarijatu pristrčna zahvala za uslugo, ki sta jo s tem storila vsem dipl. babicam. Članice se sedaj lahko sklicujete na to odredbo, kadar kje drugače postopajo. Če to ne bi pomagalo, pa natančne podatke sporočite Društvu, ki bo nastopilo pri višji oblasti v zaščito vaše pravice proti zaščitnikom mazaštva. Odbornica.

Za rudarje!

Iz govora poslanca Kugovnika v narodni skupščini:

Mislím, da mi ni treba poudarjati velike važnosti našega rudarstva in njegovo važnost na dolgo in široko razkladati. Dovolj je, če opozorim samo na to, da imamo v rudarstvu zaposlenih okoli 35.000 delavcev in da potemtakem lahko trdim, da živi od njih zaslužka preko 100.000 oseb.

Vpoštevajoč to število našega delavstva, obsojam male svote, ki so ustavljene v proračun, bodisi kot plače ali pa kot krediti za zgradbo delavskih stanovanj.

Opozorjam tukaj na razmere v državnih rudnikih Velenje in Zabukovca, kjer primanjkuje zdravih delavskih stanovanj. Kljub temu, da sta bila omenjena rudnika 1922 in 1923 aktivna in da sta donesla lepe svote čistege dobička, ni bilo mogoče za najnujnejše potrebe, za

sanacijo itd. dobiti več kot 345.000 dinarjev. Kaj pomenja ta svota v danih razmerah, si lahko vsak sam predstavlja. Dohodki, ki sta jih donesla ta dva rudnika, so šli v druge kraje in v druge namene.

Delavcem v Velenju in Zabukovci se vedno očita, da zaslužijo več, kot pa delavci v Bosni in v Srbiji. Da ne bo kdo napačno tolmačil njihovih zahtev po zboljšanju njih gnotnega položaja, naj pripomnim, da omenjena rudnika nista preskrbljena s tako cenami življenjskimi potrebščinami, kakor so preskrbljeni rudniki v Srbiji, Bosni in drugod.

Omenjam naj n. pr., da so v času, ko so morali delavci v Velenju in Zabukovci plačevati moko po 25 do 30 kron kilo, dobili delavci v bosanskih rudnikih moko po 3 kroge kilo. Hvalevredno je, da država skrbi za rudarske delavce v Bosni, prosim pa gospoda ministra za šume in rudnike, da posveča to pozornost tudi rudarskim delavcem v Sloveniji. Apeliram na gospoda ministra, da obrne več pozornosti na prej omenjena rudnika v Sloveniji in da ne postopa ž njima tako mačehovsko, kakor do sedaj.

Dovolite mi, da pri tej priliki, ko razpravljamo o proračunu ministrstva za šume in rudnike, izpragovorim tudi par besed o rudarjih v privatnih podjetjih.

V prvi vrsti naj izpragovorim nekoliko o bednom položaju delavstva Trboveljske premogokopne družbe. Kar so tamkaj počenjali z delavci za časa stavke (Klici: Saj se še počenjajo!), je narodni skupščini znano. (Klici: Tako je!) G. minister ve tudi, da se družba oziroma njeni ravnatelj posmehujejo sklepom narodne skupščine. (Ogorčeni klici na desnici: Škandal, sramota! — Karol Škulj: En privandran Rus ima večjo moč kot narodna skupščina! — Predsednik Milutin Dragović: Nemojte smetati vlastitog govornika.) Ali da pa ti delavci, ki jih je družba za časa stavke odpustila, še danes nimajo miru in jih še danes preganjajo tudi od drugih podjetij. To stopanje družbe oziroma njenih ravnateljev presega že vse meje socialnega čustva. (Karol Škulj: Privandran tujec persekvira in zasleduje kot hijena svojo žrtev. Po njegovi krivdi ne morejo odpuščeni delavci nikjer dobiti dela. Ta privandran tujec meče na cesto Srbe, Hrvate in Slovence!) To je mogoče samo v naši državi, kjer hodi vlada roko v roki z velekapitalom. To, kar se počenja z delavci — vodja rudnika v Kočevju neki Biskupski — je naravnost ostudno in protizakonito. (Josip Gostinčar: To je lopov, naj se ga izžene iz naše države. — Karol Škulj: Pri takih razmerah bi bil tudi jaz komunist!) Ta človek gre tako daleč, da denuncira delavstvo tudi pri drugih podjetjih ter ga na ta način spravlja ob delo in kruh in to javno pred vsemi oblastmi. Če je delavcu prepovedano ovirati svoje tovariše pri delu in zaslužku, mislim, da bi moralo biti to prepovedano tudi vodji rudnika in da bi se ga radi njegovega postopanja moralo klicati na dogovor. Po mojem mnenju bi bilo treba takega človeka zapreti ali ga pa iztirati iz države. (Karol Škulj: Iztirati ga iz države bi bilo bolje! — Zivahno pritrjevanje in ploskanje na desnici in levici.) Naše delavstvo ne bo pustilo, da ga tuj državljani pripravljajo ob kruh. Podpredsednik Milutin Dragović: Gospodine poslanice, molim Vas, da završite svoj govor.

Jurij Kugovnik: Bom takoj gotov, gospod predsednik. Ker gospod minister za šume in rudnike trdi, da nima zakonske možnosti, da bi pozval privatne podjetnike na odgovornost, zahtevam, da čimprej izdela nov rudarski zakon in sicer v tem zmislu, da bo država pri podjetju soudeležena in to v taki meri, da bo imela pravico soodločevanja in da bo imela vsak čas upogled v knjige in račune in da bo mogla na ta način varovati svoje in delavske interese.

Ker me gospod predsednik opominja, da naj končam, izjavljam samo še to, da po vsem tem, kar sem tukaj navedel in z ozirom na to, da vlada noče upoštevati in sprejeti naših najupravičenejših predlogov, ne moremo glasovati za predloženi budget tega ministrstva. (Odobranje in ploskanje na desnici.)

Delavska zveza.

Okrajna delavska zveza Preska.

Bližajo se nam zopet občinske volitve, in tudi pri nas se že pričena živahno volilno gibanje. Vodstvo naše okrajne del. zveze je v tesnem stiku z zaupniki našega delavstva opazovalo to volilno gibanje in grupacijo raznih v poštevh prihajajočih strank. Pripravljali smo svoj načrt, upoštevali smo edinole blagor občine in vseh občanov vedoči, da je naš skupni blagor tudi blagor delavstva. Pred očmi smo imeli zlasti program del. zveze, ki hoče prioriteti nižjemu sloju občine t. j. delavcu, železničarju, malemu obrtniku, bajtarju itd. tudi v občinskem odboru primerno stanovsko zastopstvo, ki mu po vseh pravicah gre. Žal je tudi pri nas le še preveč ljudi, ki se še ne morejo otresti zastarelega mnenja, da je za ljudi nižjega sloja že velika milost, da smejo voliti. Nerazumljivo predržno pa jim je, da bi nižji delavni sloj smel imeti tudi primerno zastopstvo v občinskem odboru, to jim kar ne gre v glavo. In kdo je zopet ob tej priliki pokazal najmanj smisla za delavstvo? Ravno naši samostojnejši pomešani z demokratskimi korifejami in podobno šaro.

Naši delavski zastopniki so namreč predložili svoje pogoje in načrt koliko zastopnikov hočejo v novem občinskem odboru in kako naj bodo razvrščeni na kandidatski listi in takoj so samostojnejši in liberalci nagnali silen krik, da jih delavstvo hoče odreti. (Revež bo bogatina dr! Ta je pa dobra!) Zahtevali smo namreč 10 delavskih odbornikov in ravno toliko namestnikov na kandidatski listi, ter še nekaj drugih pravic v bodočem občinskem odboru. Te naše zahteve so zelo skromne, ako upoštevamo, da je nad polovico vseh naših občinskih volilcev delavsko-bajtarskega stanu in malih obrtnikov.

ki vsi skupaj niso do pred tremi leti imeli nobenega zastopstva v našem občinskem odboru. Le zadnja tri leta smo imeli na približno 60 do 70 volilcev enega zastopnika, toda na 16—18 posestnikov je že tudi prišel po eden, in na 4—5 gostilničarjev že tudi po eden v občinskem odboru. Vprašamo vas gospodje samostojneži in drugi vaši pripadniki ali je to pravica?! Tako pravico nam privoščite? Hvala lepa! **Mi si bomo pravico že sami prisvojili in izvojevali, ne bo je nam nobeden več delil.** To povemo vsakemu v brk pa naj bo kdorkoli hoče. Sklepnili smo nastopiti na podlagi svoje kandidatne liste pod oznako: »Delavska zveza«. Na to svojo listo bomo določili kandidate izmed delavstva, železničarjev, malih obrtnikov, bajtarjev ter sploh izmed takih, ki živijo od dela svojih rok.

Vse navedene vabimo, da se nam pridružite! Stojili bomo skupno na volišče, kot čisto nova, čvrsta armada, ki bo zmožna priboriti pravice, ki nam gredo!

Dev. Mar. Polje.

Članom naše okrajne delavske zveze sporočamo, da se dobe v pisarni Zveze še dr. Gosarjeve knjižice »Za krščanski socializem« kakor tudi knjižice »Ljudska visoka šola« po prodajni ceni. Dalje so članom dnevno na razpolago listi »Pravica« — »Socialna misel« — »Prerod« — »Zdravje« — »Občinska uprava«, ter »Uradni list«. Dalje vsi sedaj izišli zakoni v brošuricah. Člani poslužite se teh za izobrazbo in razvedrilo potrebnih pripomočkov. Pisarna posluje dnevno od 8—12 ure dopoldan. Obračajte se v vseh zadevah na tajništvo zveze.

D. M. v Polju.

Veliko razburjenje je povzročalo pri naših šiviljah vojaških oblek zadnje čase poslovanje vodstva opečne radione v Ljubljani. Ko smo se oglašili proti krivicam, ki so se godile, je bilo vse pokonci. In delavke, mesto da bi pojasnile celo zadevo na merodajno mesto, so šle in spletkarile ter teple s svojim nespametnim ravnanjem same sebe. Daleč je še delavska in strokovna izobrazba in solidarnost. Nekaj jih imamo v dobrem spominu. Sedaj je centralno vodstvo stvar uredilo. Kot bi odrezal je bilo razburjenja konec in stroji veselo drdajo svojo delavčevno pesem naprej. Seveda so sedaj odpadle tudi vse razne protekcije, razni darovi in upamo, da odpadajo tudi še tisti dinarji za stroške prestrašenega valpta. Red in pravica, ter potem tudi magari strogost če treba, in šlo bo vsem v korist. Upamo, da vodstvo pusti za naprej na sedanjem mestu g. Žitnika. Delavke, vam da ključemo: organizirajte se v svojo strokovno zvezo šivilj, ker le tako se vam bo delil pošteno zaslužen kruh.

Socializem hrastniških berno- tovcev.

Hrastnik. — Iz vrst stanovanjskih najemnikov.

V Trbovljah imamo stanovanjsko oblast, ki spričo odpora posestnikov, ki imajo pri oblasti vedno predsednika, kateremu se prav nič z delom ne mudi: Za danes hočem popisati samo kako stojijo hrastniški berno-
notovci v službi hišnih posestnikov (mislim, seve samo večje posestnike, ker mali nam itak niso protivni). V konzumnem društvu imajo že od novembra l. l. prazno veliko stanovanje. (Za konzum smo vsi rudarji po več »šihov« prispevali.) Načelstvo, ki obstoja iz samih berno-
notovcev, je sklenilo, da se omenjeno stanovanje ne sme nobenemu delavcu oddati. To je res socialistično! Stvar je takale: Hrastniški berno-
notovci in kem. tovarne so se uprli svojemu voditelju g. Malovrhu in ustanovili samostojno zadrugo, ki posluje že par let. S tem je pa ogrožen obstoj podružnice, katero je napravil pred 12. leti g. Malovrh v hiši g. Dernovška na kolodvoru. Ta podružnica je zelo od rok, zato in iz več drugih razlogov slabo obiskana. G. Malovrh se je pač potrudil, da pomaga najbolj trpečim. Šel je k gospodu Abelu (solastniku steklarne) ter ga prosil, naj ukaže delavcu Jakob Götz, da se izseli iz hiše, ki je last steklarne, ter naj se preseli v stanovanje konz. društva, ki je dobre pol ure oddaljeno. Ker je g. Götz že star, se je upiral temu načrtu, češ da ne more tako daleč hoditi. Ker pa je g. Götz zaveden Slovenec in je bil že večkrat preganjan, se ni upal dolgo upirati. Obljubljeno mu je tudi večje plačilo in poleg tega mu ne bo treba točno ob uri na delo priti. Da bi steklarne tu v svojo škodo delala, nam ni treba misliti. Ker je pa tukaj veliko popraševanje po stanovanjih ter po več družin skupno stanuje, si je Malovrh mislil, da bi pa vendar znal pri stan. oblasti kdo protestirati. Zato je šel zopet k g. Abel-u ter sklenil z njim sledečo kupčijo. Če stanovanjsko oblastvo odbije preselitev Götzovo, bo g. Abel Götz od dela odpustil, s tem bo g. Götz izgubil stanovanje in stanovanjsko oblastvo bo prisiljeno g. Götzu dobiti stanovanje. G. Malovrh bi potem preselil konzumno podružnico v sedanje Götzovo stanovanje. Mi dobro vemo, da g. Abel ne sme iz takih razlogov Götz od dela odpustiti. Če ga odpusti, še ima ta pravico 3 mesece v stanovanju ostati. Gotovo bi bila odpustitev samo formalnega značaja, torej pritisk na stan. oblastvo. Da bi g. Malovrh lažje uspel, je že obiskal g. gerenta in predsednika stan. oblastva. Dalje je sestavil dolgo resolucijo, katero je dal svojim pristašem delavcem podpisati ter jo predložil stanovanjskemu oblastvu kot zahtevo delavstva. G. Malovrh je ravnatelj ter ima razkošno stanovanje, zato ni čuda, če nima nobenega socialnega čuta. Njegov socializem je rdeča kvata in farška gonja. Čudimo se pa drugim socialistom delavcem, ki na ta način nastopajo proti svojim bednim tovarišem, ki po kletih s svojimi družinami propadajo. V besedah ste socialisti, v dejanjih pa korupcionisti.

Prometna zveza.

Osrednji odbor Prometne zveze sklicuje za dne 6. IV. 1924 t. j. v nedeljo ob 10. uri v Rokodelskem domu v gostilniških prostorih širši sestanek članov PZ, na katerem se bo obravnavalo notranje delovanje organizacije in splošne zadeve železničarjev. Železničarji člani PZ! Dolžnost je vsakega člana, da se tega sestanka udeleži, ker bomo razpravljali o prihodnjem centralnem običnem zboru in protestirali zoper nameravano zapostavljanje nas prečanov, posebno pa slovenskih železničarjev glede prevedbe in uvrstitve. Odbor.

Dobrote južnih železničarjev na Jankovičev plakat.

Dokler je bila Družba južne železnice, smo vedno dobili plačo in vse doklade brez podpisov in pismenih prošenj s koleki in to se je godilo povsod, ker uprava nam je dala sama in nam tudi še danes da duplikat, kot potrdilo za vse prejemke. Danes pa moraš za vsako malenkostno doklado, ki je imamo 38 par za celo noč, še s podpisom potrditi. Sedaj nam je pa kilometrina, ki je tako majhna, da sploh ne odgovarja prejšnjim razmeram že drugi mesec kar meni nič, tebi nič ukinjena. Zakaj? Deputacija je šla do postajenačelnika; on je pa rekel, da on ne more nič ukreniti in da naj delamo prošnjo s kolekom 5 Din. To se pa nam nespametno zdi, ker s tem se podpira lenoba direkcije. Proračun je bil pravočasno poslan na direkcijo. Toda tam tisti gospodje na njem sedijo. Ako bo šlo to tako naprej, bomo morali tudi za naše težko zaslužene plače delati kolekovane prošnje. Prizadeti železničarji postajnega osebja.

Za južne železničarje.

Poslanec Gostinčarju je minister za promet tole odgovoril:

Čast mi je odgovoriti Vam na vprašanje, ki ste mi ga izvolili poslati preko predsedstva narodne skupščine o akontaciji osebja južne železnice.

Upravni svet južne železnice na Dunaju je v svoji seji od 17. okt. 1907 sklenil, da bode uprava južne železnice vse prejemke svojega osebja povišavala v istih terminskih rokih, kakor bo to vršila uprava državnih železnic svojemu osebju. Ta odlok je bil objavljen v razpisu 385/A leta 1907.

Po prevratu se je bivše ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani postavilo na stališče, da ta obveza ne velja, ker se obveza nanaša na avstrijske državne železnice, a ne na državne železnice kraljevine SHS. Obratno ravnateljstvo je poleg tega vedno sledilo regulaciji službenih prejemkov, kadarkoli je to storilo tudi ministristvo saobračaja. Uslužbenci obratnega ravnateljstva južne železnice, odnosno državna uprava južnih železnic, še niso postali pravno državni uslužbenci naše države zato, ker rimski sporazum o prevzetju teh železnic še ni uzakonjen. Na podlagi tega uslužbenci bivših južnih železnic nimajo pravice na napredovanje in se jim iz tega razloga ne more dati nalog za izplačilo.

Omenjeno osebje prejema neke dohodke, ki so ostali od vseh južnih železnic pod imenom doklad »nagrada za naporno in odgovorno službo«, za »prekournno delo«, itd., katerih doklad osebje državnih železnic nima. Te doklade znašajo pri mnogih mnogo več, kakor pa znašajo povišani prejemki državnega osebja.

Kakor hitro pa se bo rimski sporazum uzakonil, bomo takoj regulirali vse uslužbenske pravice.

Minister saobračaja, dr. Kojić, l. r.

Železničarski upokojeanci.

Poslanec Gostinčar je posredoval za upokojeance in dobil tale odgovor:

Čast mi je odgovoriti Vam na Vaše vprašanje, katero ste mi blagovolili poslati preko predsedstva narodne skupščine v zadevi regulacije plač in draginjskih doklad vpokojeancem državne železnice v Ljubljani. Upokojeancev bivše državne železnice imamo dvoje vrst: Upokojeance, ki so bili redni člani pokojninskih skladov in ki danes uživajo redno pokojnino tega fonda.

Upokojeance, takozvane miloščinarje, ki niso bili redni člani pokojninskih skladov, prejema miloščino v višini 50 % tiste pokojnine, katero bi prejeli, ako bi bili redni člani pokojninskega sklada. Število takih upokojeancev, miloščinarjev je majhno, vsega skupaj 500. Tem upokojeancem je po odloku ministrskega sveta točka 2. od 4. januarja 1924 odredjena dnevnicca v iznosu 2 dinarja.

Med temi upokojeanci se nahajajo uslužbenci, ki so bili v službi dalj in manj časa in je za sedaj nemogoče odrediti večjo pokojnino, ker se ne ve, na podlagi česa je bila pokojnina odmerjena v dobi, v kateri je bila njihova pokojnina odredjena.

Kar se tiče železničarskih invalidov in oseb, ki prejema pomoč za nesposobnost po nesrečnih slučajih, vodi o njih seznam središnji urad za osiguranje radnika v Zagrebu (Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu).

Prevedba osebja na dinarske plače po 1. maju 1921 je izvršila uprava južne železnice. Vsem uslužbencem vpokojeancem pred 1. majem 1921 je odredjena penzija na podlagi kronske plače, a upokojenim uslužbencem po 1. majem 1921 na podlagi dinarske plače. Razliko izmed ene in druge pokojnine predvideva zakon o draginjskih dokladah.

V kolikor razsodišču dopuščajo finančne razmere, se vodi račun o tem, da se bedno stanje upokojenih uslužbencev popravi in da se jim pokojnina zviša.

Minister saobračaja, dr. Kojić, l. r.

Inserirajte v »PRAVICI!«

Prosveta.

Duhovne vaje.

Zadnje tri dni pred sv. Jožefom je priredila organizacija kršč. soc. delavstva v Ljubljani duhovne vaje. Vršile so se pri č. oo. frančiškanih v samostanski dvorani pod vodstvom č. o. Angelika Tomiča.

Kljub slabi agitaciji je bilo število udeležencev precej veliko. V treh govorih nam je č. o. Angelik lepo orisal sv. Jožefa kot vzgled delavcev, vrednost dela samega in njegove sadove. Na praznik sv. Jožefa smo duhovne vaje zaključili s sv. mašo in skupnim sv. obhajilom. Č. o. Angeliku se na tem mestu najlepše zahvaljujemo za njegov trud in požrtvovalnost.

Naše duhovne vaje v Ljubljani že niso več novost. Vršile so se že dvakrat popreje. Vendar je pa potrebno, da nekoliko več spregovorimo o pomenu duhovnih vaj. Marsikdo bi se morda poprašal, čemu da so duhovne vaje. Nato lahko dobimo takoj odgovor, ako si samo malo ogledamo namen delavskega gibanja. Sad dela naših organizacij naj bo ureditev družabnega reda tako, da bo popolnoma odgovarjal pravičnosti.

Pot do tega cilja je pa dolga in težavna. Treba je zanj poštenjakov, pravih kristjanov, ki se v borbi za pravičnost ne bodo dali premotiti od zlatega teleta za nobeno ceno. Treba je nesebičnih kristjanov, ki za poštenje, čast in pravico žrtvujejo tudi samega sebe ter se ne strašijo krvavih iger kapitalističnih mogotcev. Vseh teh nam je treba. Toda kje jih dobiti? Po gostilnah, na plesu, v mamljivem razkošju se nam takj borci sigurno ne bodo vzgajili. Pač pa bodo vzrasli pri duhovnih vajah, kjer se duše vadijo v pravem in resničnem krščanstvu.

Za vzgojo pravih kremenitih značajev v naši bojni armadi sta načelstvi JSZ in DZ vpeljali duhovne vaje, ki se bodo vršile redno pred praznikom sv. Jožefa. Obenem pa želita obojni načelstvi, da se duhovne vaje v bodoče vpeljejo tudi po vseh naših skupinah in zvezah. Sad našega dela bomo le takrat doživljali, kadar bomo potrebno pomoč v našem delu črpali v Njem, ki edini je Pravica in Resnica.

D. M. v Polju.

Naša delavska zveza je v zvezi s Krekovo mladino v Zadobrovi vprizorila v Ljudskem domu krasno igro »Mrak.« Del. moški pevski zbor pa se je pod vodstvom pevovodje tov. Pintarja prvikrat prav dobro obnesel. Le še več agilnosti in neutrudljivega dela. Tako impozantne predstave menda še ni bilo pri nas. Nabito polna dvorana, mnogi so morali oditi. Bilo je pa dosti dela a danes gleda vsak z zadovoljstvom nazaj. Druga naša predstava je bila šele ta. Za naš delavski praznik 1. maj pripravljamo zopet nekaj posebnega. Samo nevzdržno za ciljem, ki ima namen delavstvu dati razvedrila in izobrazbo. In, če gre v nedeljo popoldan v gostilno gotovo zapije več in ga poleg tega še boli glava drug gan, od igre ima razvedrilo in užitek še dolgo. Vsa čast našim igralcem in delav. omladincom.

Predavanja, ki jih je prirejela Delav. zveza vsakih 14 dni v zimski sezoni, smo za letos zaključili in jih bomo nadaljevali jeseni. Izpadla so jako dobro, posebno ker so to prvi začetki. Poleti bomo večkrat prirejali poučna predavanja, tudi v slikah. **Že to nedeljo 6. III. se vrši v Ljudskem domu popoldan ob 4. uri** jako zanimivo predavanje g. dr. Pirca od zdravstvenega odseka iz Ljubljane in sicer o alkoholizmu. Pridite gotovo vsi, ker čisto gotovo ne bo prav nobenemu nič škodovalo, posebno ker bo izvajatelj kazal in podprl svoje dokaze v skioptičnih slikah.

Krekova mladina Sneberje-Zadobrova priredi v nedeljo 6. ob 3. uri popoldne na Ježici igrokaz v 4. dejanjih »Divji Lovec«. Vljudno vabi odbor.

Tunel.

Roman. Po Bernhard Kellermannu poslovenil Nar-te Velikonja. Cena broširani knjigi Din. 36.—, vezani Din. 48.—.

To je svetovni roman socialne vsebine, v katerem občuduje velikanski napredek moderne tehnike proletarski delavec, ki ji služi s svojimi žili z istim zanimanjem, kakor zastopnik velekapitala, ki daje slednjemu materialne hrane. Roman je pisan tako živahno in s krepkimi potezami, da se ti zdi, da se vršj dejanje pred tvojimi očmi. Ob štrajku se vali pred tabo spreved delavcev kot velikanska lava, ki uniči vse, kar ji pride napot. Tako zanimivega socialnega romana ne pozna svetovna literatura. Slovenski prevod se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Dopisi.

Hrastnik.

Zadnje čase so pričeli naši demokrati živahno agitacijo za zgradbo »Narodnega doma«, ki bo, kakor trdijo, v korist vsemu prebivalstvu hrastniške doline. V ta namen so se obrnili na delavstvo in nameščence rudnika (seveda ne naravnost, pač pa **potom rudniškega vodstva**) s prošnjo, da bi prispevali za Narodni dom delavci en ših z dokladami, nameščenci pa enodnevno plačo, izračunano na podlagi mesečne plače brez družinskih doklad. Misel ni slaba. Na stroške drugih bi marsikdo zidal domove. Toda nimamo še vsi deske na glavi, kakor menda mislijo demokrati, da bi v to privolili, kajti mi dobro vemo, kam pes tace moli in ne gremo na vaše limanice. Sedaj ko bi radi demokrati spravili dom pod streho in niso na predpustnih veseljih zadosti denarja nagrabili, so postali ponižni kot kužki in sladki kot bonbončki, potem ko bodo dozidali dom, jim bo zopet zrastle greben. Pa se nam bodo zopet posmehovali, češ, pa smo

jih le potegnili. Pa ne boš Lojze in drugi taki!

Se živo nam je v spominu, kako je bilo za časa zadnje stavke. Nihče od demokratov ni takrat pobiral za naš uboge brezposelne delavce, pač pa so več ali manj vsi razen nekaj prav redkih izjem trobili v rog trboveljske premogokopne družbe. Vse se sčasoma maščuje.

Zagorske novice.

Pretečeni teden je bilo v Kisovški premogovni revir zopet 12 delavcev na novo sprejetih. Opuščeni rudarji pa tavajo še vedno brez dela. Kaj takega je samo v Jugoslaviji mogoče. V bodoče bomo seznanili našo javnost s tukajšnjim rudniškim ravnateljem, ki je človek tako redkih »manir«, da pač zasluži malo več pozornosti.

Kot čitamo v zadnji številki »Glasa Svobode«, so bili »neodvisni« s svojim političnim shodom v Delavskem domu zelo zadovoljni. Nas to odkritosrčno veseli. Saj moramo priznati, da je bilo klerikalcem na tem shodu tudi zelo všeč. V pomirjenje torej, je vsa stvar potekla v obojestranski prav. »Živeli oboževalci Marijinih družb! Zagorska dolina ostane rdeča,« smo ta teden nekje brali. Pa je že res, da ta povojna rdeča barva ni nič kaj pristna. Le prerada blede. Vsak dež ji škoduje, vsako solncece jo skvari. Prav z debelo rjuho poštenja, odkritosrčnosti in drugih podobnih stvari bi jo bilo potrebno ogrniti, potem bi ji pa morda ne prišlo nič do živoga. Po plahto torej! — Naši člani so ob priliki zadnjega plačila darovali za bolnega tovariša Koželj Franca 100 dinarjev in za Jeseniške kovinarje 100 dinarjev. Srčna hvala!

Opozarjamo na današnji oglas glede sodne dražbe raznega manufakturnega blaga, ki se vrši dne 9. aprila 1924 ob 9. uri dopoldne ter nadaljne dni v skladišču v Ljubljani, Mestni trg št. 25/1.

Žene in dekleta.

O vzgoji.

Najlepša materina dolžnost in naravna želja vsake matere je, da vodi otroke k časnim in večni sreči. To pa je tudi glavna naloga njenega življenja. Če vrši to svojo krščansko in družabno dolžnost, sega njen vpliv preko lastne družine v življenje narodovo, v življenje domovine in v razvoj človeštva. Težko delo, a vzvišeno in lepo! Najrevnejša mati se s tem enači s kraljico, kajti obe imata enake dolžnosti in tudi enako veselje, če jih le vestno vršita. — Če se že veselimo na cvetlicah domačega vrta, ki jih gojimo po trudopolnem delu, koliko bogatejše mora biti materino veselje, ki goji mladiko človeštva. Vodnica je k luči stremečemu duhu, razvija mu razum, usmerja voljo in vsaja vanj plemenita čustva.

V tej krasni nalogi je osredotočena vzvišena čast materinskega poklica, v njej pa je utemeljena tudi velika njena odgovornost. Najplemenitejšo snov ima v svojih rokah: človeka, lastnega otroka. Mehka in sprejemljiva je otrokova duša, toda mati mora znati vzgajati. Mnogim materam se zdi vzgoja nekaj čisto enostavnega, ki pride samo po sebi, ko so otroci enkrat tu. Mislijo namreč, da je z grajo in kaznijo ali s pohvalo že vse opravljeno in potem se še čudijo, če rodi njihovo površno in nesmotreno delo tako malenkostne uspehe. Saj grajo in kaznijo brez izjeme vsak prestopnik, ali brezmejno hvalijo tudi zgolj naravne zmožnosti. Nimajo pa niti najmanjšega pojma o bistvu vzgoje, o pogojih za telesni in duševni razvoj. Visoka naloga vzgoje se na ta način ponižuje na stopnjo praznega mehaniziranja. A vendar je vzgoja mnogo več kot to.

Da mati pravilno vrši svojo vzgojno nalogo ne zadoščajo le zapovedi in prepovedi. S skrbnim ozirom na otrokove posebnosti in zmožnosti mora mati vzgajati. Ne edino njena dobra volja, storiti pravo in tudi ne razna mnenja, ki jih je privzela od drugih, ampak jasno razumevanje otrokovega mišljenja, čustvovanja in hotenja je temeljni pravec vzgoje. Otrokove dobre in slabe lastnosti, vzroke njegovega dela, vpliv domače družine in vse otrokove okolice mora mati mirno in pametno presoditi, če so v soglasju z načinom njene vzgoje.

Mati naj se postavi v mislih nazaj v svojo mladost in naj premisli, kako je mislila, razumevala in delala kot otrok. Opazuje naj svojega otroka zlasti pri igri in v družbi z drugimi, da spozna značilnosti njegove narave. Le potem ga more na pravičen način opominjati, grajati in kaznovati, če je treba; kajti le po tem potu ga more vzgajati tako, da mu ne odbija srca, ampak vpliva nanj tako, da ga vsega pridobi zase. Potem otrok tudi res ne uboga zaradi zunanega pritiska, ampak iz lastne volje. Plačilo in kazen je treba deliti le tako, da je otrok v duši prevzet in v srcu prepričan, da je plačilo ali kazen zaslužil. Nepravilno pa je vselej, če uboga le iz strahu pred kaznijo. — Vpliv na voljo je smernica za vse vzgojno delo, da postane iz malega sebičnega človeka z močno voljo in lepim značajem.

Socialno delo žene.

Malokatero krilatice slišimo dandanes tako pogosto kakor ravno »socialno delo«, toda malokatera je tako zelo le beseda in tako malo delo, kakor ravno ta. Torej delo bi moralo biti, ne gole besede.

Socialno? To je za bližnjega in na bližnjem, to je delo v družbi, eden za vse — vsi za enega. Kaj je to drugega kot izpolnjevanje besede Kristusove: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!« one velike zapovedi, ki jo je postavil Bog poleg zapovedi ljubezni božje? Iz te zapovedi same že sledi za vsakega posameznika dolžnost socialnega dela. Dejstvo je pa, da se vsi brez izjeme v tem oziru vsak dan opetovano pregrešimo in to je tudi vzrok one mrzote brez ljubezni in sočutja, o kateri čujemo toliko tožeb dan na dan. Ni sramota, ako priznamo to napako in zlasti ne, ako temu priznanju sledi poholjšanje.

Kakor pa je doslej mož grešil na socialni pravičnosti, tako je ženi manjkalo socialne ljubezni. Vsakemu spolu je Bog podaril posebne lastnosti in vrline, s katerimi se dopolnjujeta in koristita drug drugemu in splošnosti. Temeljna poteza vsakega moža je baš možatost, temeljna poteza prave žene (najsi bo omožena ali neomožena) pa materinstvo: t. j. skrbeti, delati, žrtvovati za druge, ljubiti druge in pozabljati sebe. In vsaka žena naj izraža to temeljno in plemenito potezo ženskega značaja! Mati naj bo svoji okolici z veliko žensko ljubeznijo! Na ta način se dvigne iz sebe in preko sebe in pozabi sebe, da koristi drugim.

Sodobna bolezen mase je iz materijalizma rojeni egoizem, ki je smrtni sovražnik socialnega dela. »Kaj pa imam od tega?« to je prvo vprašanje. Žal da se je ta duh razširil tudi v široke kroge našega ženstva. Seveda pa učinkuje tu še mnogo neprijetneje kakor med moškimi, kajti močno čustveno življenje žene bi moralo že samo po sebi nesebično čutiti s skrbmi in težavami drugih. Temu grdemu egoizmu, ki roga krščanski ljubezni do bližnjega vedno bolj, moramo ravno me, žene, napovedati neizprosno boj. Ta pa bo uspešen le edaj, ako pričnemo s takojšnjim delom: z življenjem iz socialne ljubezni. Vzgoja otrok, ureditev doma za prijazen in miren kotiček lastne družine, kjer pa najde zavetje in pomoč tudi vsakteri naš bližnji ob času potrebe, pomoč bednim in zapostavljenim, bolnim in siromašnim itd. Ali niso to široka polja za socialno delo žene, ki se zaveda svoje dolžnosti ter hoče lepo besedo podpreti tudi z lepim dejanjem in je srečna, ako more osrečiti druge? In kako malo je včasih treba za trohico rseče! Zato pa more tudi žena-delavka z neznanimi in skromnimi sredstvi socialno delovati med svojimi sovrstnicami, ki jim s svojo ljubeznijo prinaša božjo ljubezen.

Drobiž.

Za pouk in zabavo.

Republikanci.

Predsednik ameriške Unije Benjamin Harrison (1889—1893) je stopil v prodajalno s perotnino in je hotel kupiti purana. Tri črnce je videl tam in jim rekel: »Državljan! Gotovo ste prav tako dobri republikanci, kakor sem jaz?«

»Gotovo! Gotovo!«, so mu odgovorili.

»Prav. Vidite tukaj purana, največjega in najlepšega od vseh? Tistemu ga bom dal, ki mi bo povedal najtehtnejši vzrok, zakaj se prišteva naši stranki.«

»Zato sem republikanec, ker je samo ta stranka izvojevala nam črncem prostost,« reče prvi.

»Prav dobro!«, ga pohvali predsednik. »In ti?«

»Zato sem republikanec, ker samo ta stranka priporoča zakone, dobre za nas,« reče drugi.

»Tudi prav dobro. In ti?«

»Jaz sem pa zato republikanec, ker bi rad imel purana!«, se odreže tretji.

Srčno se je predsednik nasmeljal, ga je potrkal po ramih in je dejal: »Veš kaj, ti si najbolj odgovoril. Tvoj vzrok je najbolj pošten in mu ne morem prav nič ugovarjati. Vzemi purana in pojdi.«

SODNA DRAŽBA KONKURZNE MASE

t. j. manufakturnega blaga, trikotaž, predvsem pa velikih partij posteljnih batiranih odev ter vsega inventarja se prične dne 9. aprila 1924 ob 9. uri dopoldne ter nadaljuje prihodnje dni v skladišču v Ljubljani, Mestni trg št. 25, I. nadstropje.

Prodajato se bo proti gotovini.

Inventurni zapisnik je na vpogled v pisarni konk. upravitelja dr. Ivo Benkoviča, odvetnika v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6.

Borza.

Vrednost denarja na zagrebški borzi dne 27. III. 1924.

Za 1 italj. liro Din.	3.49 ⁰⁰ —3.52 ⁰⁰ .
„ 1 funt šterling Din.	348.40—351.40.
„ 1 dolar v čeku Din.	80.62 ^{1/2} —81.62 ^{1/2} .
„ 1 dolar v gotovini Din.	79.75—80.75.
„ 1 franc. frank Din.	4.37 ⁰⁰ —4.42 ⁰⁰ .
„ 1 češko krono Din.	2.35 ^{1/2} —2.38 ^{1/2} .
„ 10.000 nem. avstr. kron Din.	11.40—11.50.
„ 1 švic. frank Din.	14.05—14.15.

Dne 31. III. 1924.

Za 1 italj. liro v čeku Din.	3.50 ⁰⁰ —3.53 ⁰⁰ .
„ 1 italj. liro v gotovini Din.	3.46 ⁰⁰ —3.49 ⁰⁰ .
„ 1 funt šterling Din.	348.40—351.40.
„ 1 dolar v čeku Din.	80.50—81.50.
„ 1 dolar v gotovini Din.	79.62 ^{1/2} —80.62 ^{1/2} .
„ 1 franc. frank Din.	4.42 ^{1/2} —4.47 ^{1/2} .
„ 1 češko krono Din.	2.44 ^{1/2} —2.47 ^{1/2} .
„ 10.000 nem. vstr. kron Din.	11.42 ^{1/2} —11.62 ^{1/2} .
„ 1 švic. frank Din.	14.07 ^{1/2} —14.17 ^{1/2} .

Na obroke! **Pohišstvo** Na obroke!

dokler traja zaloga nudita po ugodni ceni

ERMAN & ARHAR

Št. Vid 4 nad Ljubljano.

!! Ne zamudite ugodne prilike !!
Oglejte si pred nakupom našo zalogo!

Svojo veliko zalogo blagajniških knjig, saldo-kont, ameriških journalov, komisijskih knjižic, šolskih map, notezov t. d. priporoča

KNJIGOVEZNICA K. T. D.
LJUBLJANA -- KOPITARJEVA ULICA 6/II.

Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Klobuke, čepice

srajce, ovratnike, dežnike, potrebščine za telovadbo in drugo modno blago kupite po znižani ceni pri tvrdki IVAN KUNOVAR, Ljubljana, Stari trg 10.

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani r. z. z o. z.

ki se je preselila iz hiše uršulinskega samostana poleg nunske cejkve v lastno novo palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo po

6 0/0

brez odbitka rentnega in invalidskega davka, v tekočem računu

5 1/2 0/0

vezane za dobo pol leta

6 1/2 0/0

in više po dogovoru.

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica relativno večino delnic stavbne delniške družbe hotela „Union“ v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu- in inozemstvu. Denar se lahko naloži po poštnih položnicah.

VSAK ČLAN KONZUMA

dobi najboljšo postrežbo v gostilni svoje zadruga Kongresni trg 2.

Poskusi! Ne bo ti žal!

Kuhinja izborna, — cene nizke.
Abonentni dobe znižane cene.

Poskusi! Ne bo ti žal!